

PAVEL KRAFL

MILENIUM ŚWIĘTEGO WOJCIECHA W CZESKIEJ LITERATURZE NAUKOWEJ

Cała Europa Środkowa w 1997 r. przypomniała sobie tysięczną rocznicę męczeńskiej śmierci biskupa praskiego i apostoła wielu narodów — św. Wojciecha. W związku z obchodami rocznicy ogłoszono wiele publikacji o tematyce świętowojościechowej. Obecny artykuł ma za cel przedstawić i podsumować dorobek czeskich autorów i instytucji dotyczących tego tematu za lata 1990–2000. Zawiera więc informacje o monografiach poświęconych naszemu patronowi, o pracach syntetycznych i o podręcznikach opublikowanych w wymienionym okresie, w których znajdują się rozdziały lub hasła o św. Wojciechu. Z okazji milenium organizowano także konferencje tematyczne oraz wystawy. Sporo artykułów wydano jako publikacje zwarte, inne zaś w ramach numerów tematycznych czasopism. Niżej podany przegląd nawiązuje do obszernej bibliografii sporządzonej przez Rudolfa TURKA w 1990 r.¹

1. Syntezy, monografie, podręczniki

Opisanie losów św. Wojciecha, jego znaczenia dla ziem czeskich i współczesnego Kościoła, jak i przegląd kultu świętowojościechowego zawierają opracowania syntetyczne czeskiej historii oraz czeskiej historii kościelnej². Szczupłą książkę poświęconą św. Wojciechowi napisał F. DVORNÍK. W kilku rozdziałach opisuje losy Świętego w kontekście początków dziejów czeskich i polskich. Autor pisze o jego pobycie w Magdeburgu, o jego episkopacie i o przyczynach odejścia z Pragi, opisuje działalność misyjną na Węgrzech, przy czym szczególną uwagę poświęca dzisiejszej Słowacji, opisuje zagładę Sławnikowców, przedstawia plany cesarza OTTONA III oraz działalność Wojciecha w Polsce i Prusach³. Wydawnictwem reprezentacyjnym

---

¹ J. KADLEC (red.), *Bohemia sancta. Životopisy českých světců a přátel Božích*, Praha 1990², s. 106–112.

² M. BLÁHOVÁ, J. FROLÍK, N. PROFANTOVÁ, *Velké dějiny země koruny české*, t. I, Praha–Litomyšl 1999, s. 304–324; J. KADLEC, *Přehled českých církevních dějin*, t. I, Praha 1991, s. 63–76.

³ F. DVORNÍK, *Svatý Vojtěch, druhý pražský biskup*, Olomouc 1997.

jest książka T. SEKURKI, S. BOLOŃSKIEGO i P. JANŻURY zawierająca obfitą dokumentację fotograficzną⁴ Biogram św. Wojciecha, przegląd świętowojechowej tradycji liturgicznej z opisem okoliczności powstania kultu św. Wojciecha jako patrona kraju podał w poszczególnych rozdziałach swej książki M. ŠOLLE⁵. Biografię naszego Świętego włączył do książki prezentującej świętych czeskich P. PIŤHA⁶ i już wcześniej do wydawnictwa zbiorowego *Bohemia sancta* jego redaktor, J. KADLEC. Tekst w ostatnio wymienionej publikacji opracował R. TUREK; na końcu biografii dołączona jest wyżej wspomniana bibliografia⁷. Omówienie legend o św. Wojciechu znajduje się w dziele poświęconym literaturze łacińskiej czeskiego średniowiecza autorstwa J. NECHUTOVEJ. Na końcu książki jest przegląd literatury o poszczególnych legendach⁸. Zwięźle biografie Świętego można spotkać w literaturze podręcznikowej i słownikowej⁹

2. Prace zbiorowe

Szereg prac otwiera katalog wydany przez Galerię Narodową w Pradze przy okazji wystawy w klasztorze Św. Agnieszki Czeskiej. Wydawnictwo obejmuje wstępny artykuł Jana ROYTA: o legendarnym ujęciu życia i działalności św. Wojciecha; o zabytkach jego kultu w Polsce, na Węgrzech i w Czechach; o grobie św. Wojciecha w katedrze praskiej; dalej artykuły Dany STEHLÍKOVEJ: o świadectwach kultu św. Wojciecha w zabytkach rzemiosła artystycznego oraz o kulcie świętych PIĘCIU BRACI MĘCZENNIKÓW i RADZIMA-GAUDENTEGO. Milena BARTLOVÁ pisała tu o wyobrażeniach św. Wojciecha we wcześniejszym średniowieczu, Hana J. HLAVÁČKOVÁ o św. Wojciechu w czeskich rękopisach iluminowanych, Jerzy FAJT i Jan ROYT o naszym świętym w średniowieczu szczytowym i późnym. Reszta rozpraw dotyczy okresu nowożytnego: chodzi o artykuły Pavla PREISSA, Tomaša HLADÍKA i Víta VLNASA o ikonografii Św. Wojciecha w malarstwie i rzeźbie XVII–XX w. Wydawnictwo zamyka podsumowanie Mileny BARTLOWEJ¹⁰.

⁴ T. SEKURKA, S. BOLOŃSKÝ, P. JANŽURA, *Sv. Vojtěch. Život a smrt mučedníka*, Kostelní Vydří 1997.

⁵ M. ŠOLLE, *Od úsvitu křesťanství k sv. Vojtěchu*, Praha 1996, s. 158–203.

⁶ P. PIŤHA, *Čechy a jejich svatí*, Praha 1999, s. 30–54.

⁷ KADLEC, *Bohemia sancta*, s. 85–112; z świętych polskich w pracy można znaleźć również biogramy (i bibliografie) św. Radzima (s. 113–119, autor: V. Tkadlčík), Pięciu Świętych Braci (s. 121–125, autor: B. Zlámal), św. Jadwigi (s. 160–166, autor: V. Tkadlčík), św. Jana Klemensa Hoffbauera (s. 250–257, autor: J. Kubalík).

⁸ J. NECHUTOVÁ, *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*, Praha 2000, s. 52–59, 252–254.

⁹ *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*, Prachatice 1992, s. 348–349; J. KETTNER, *Dějiny pražské arcidiecéze v datech*, Praha 1993, s. 161–162; M.M. BUBEN, *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*, Praha 2000, s. 373–378.

¹⁰ M. BARTLOVÁ (red.), *Svatý Vojtěch. Tisíc let svatovojtěžské tradice v Čechách*, Praha 1997.

Kolejna praca zbiorowa powstała pod redakcją V. POLCA. Spektrum zawartych w niej prac jest szerokie — od mediewistycznych po 1947 r., gdy świętowano 950-tą rocznicę śmierci Wojciecha. Otwiera ten zbiór tekst Jerzego SLÁMY, który losy Wojciecha omawia w ramach powiazań charakterystycznych dla tej epoki; praca przedstawia czasy życia Wojciecha, opisuje Czechy, a przede wszystkim ich sytuację polityczną w II poł. X w. i daje również krótki przegląd losów naszego Świętego. Następują potem studia problemowe. Jaroslav KADLEC bada szczegółowo kult świętowojechiegowy na ziemiach czeskich w kilku przedziałach czasowych: do końca XII w., jego nasilenie w XIII i XIV w., od czasów husytyzmu do bitwy pod Białą Górą, w okresie baroku oraz od oświecenia po czasy współczesne. Warto by tu jeszcze wspomnieć o rozporządzeniach synodalnych biskupa praskiego JANA IV z DRAŽIC, biskupa ołmunieckiego JANA VOLKA (1349) oraz arcybiskupa ARNOŠTA Z PAR-DUBIC (1349) o obchodach święta św. Wojciecha. Zdeněk BOHÁČ skierował swoje badania ku patrociniom świętowojechiegowym na ziemiach czeskich. Autor sądzi, że większość kościołów pod wezwaniem św. Wojciecha w Czechach pochodzi z XI, a zwłaszcza z XII w. W porównaniu z Polską ich liczba nie jest duża. Natomiast na Morawach kościołów pod jego wezwaniem nie ma. Jednym z cudów łączących się z obecnością i działalnością świętych bywa czasem cudowna bilokacja. W przypadku św. Wojciecha chodzi o cudowną obecność na pogrzebie braci zamordowanych w Libicach w czasie, gdy odprawiał mszę w Rzymie wobec papieża. Jak pisze Václav RYNEŠ, pierwsza wzmianka o cudzie znana jest dopiero z Kroniki Přebíka PULKAVY z Radenína, potem weszła do drugiej redakcji Kroniki DALIMILA, wreszcie w różnym kształcie i z różnymi przeróbkami przejęli ją kronikarze i pisarze. Stosunek HUSA do św. Wojciecha omawia Agnieszka VIDMANOVÁ. Podkreśla, że w sądzie do świętych Hus nie odchodzi od oficjalnej nauki Kościoła, a do Wojciecha odwołuje się często w swoich kazaniach i dziełach. Ikonografią św. Wojciecha w okresie renesansu i baroku zajmuje się Jan Royt. Do sfragistyki sięgnęła Dana Stehlíková w rozdziale o pieczęciach średniowiecznych, na których jest przedstawiony św. Wojciech; ograniczyła się do terenów Europy Środkowej. Losami tumbi ołtarzowej w kaplicy św. Wojciecha i znalezieniem relikwii Świętego przy przebudowie katedry Św. Wita zajmuje się Maria KOSTÍLKOVÁ. Artykuł z dziedziny antropologii napisał Emanuel VLČEK: porównał relikwie, które jako Wojciechowe przechowywane są w Pradze i w Aachen. Wynikiem tego studium jest wniosek, że czaszka i ułamki szkieletu przechowywane w skarbcu katedralnym świętowickim i na ołtarzu kaplicy Vlašimskiej w katedrze Św. Wita można uważać za wiarygodne szczątki drugiego biskupa praskiego. Zamyka omawiany zbiór informacja V. Polca o obchodach jubileuszu św. Wojciecha w 1947 r.¹¹

---

¹¹ J.V. POLC (red.), *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, Praha 1997.

3. Konferencje

Innym nawiązaniem do Wojciechowego milenium było międzynarodowe sympozjum *Święty Wojciech, Czesi i Europa*, które w listopadzie 1997 r. zorganizowała Česká Křesťanská Akademie i Historický ústav Akademie Věd w Pradze. Referaty z sympozjum zostały do druku podzielone na 3 grupy tematyczne: (1) Sławnikowci a Přemyslovci, (2) Svatý Vojtěch a střední Evropa i (3) Duchovní svět Vojtěchovy doby. Z autorów czeskich opublikowali tu przyczynki dotyczące św. Wojciecha i Polski: Jiří SLÁMA, Josef ŽEMLIČKA, Jarmila HÁSKOVÁ, Zdeněk PETRÁŇ oraz Dušan TŘEŠTÍK. J. Sláma zajął się Sławnikowcami, J. Žemlička — stosunkami między Przemyślidami, Piastami i Sławnikowcami w związku z przesunięciami politycznymi w końcu X w., J. Hásková i Z. Petráň — nazewnictwem związanym z Wojciechem, a D. Třeštík — formowaniem się wizerunku Europy Środkowej i rolę, jaką tu spełnił św. Wojciech¹².

Konferencję międzynarodową na temat *Svatý Vojtěch v české a polské literatuře a v umění* zorganizował Ústav Bohemistiky a Knihovnictví Filozoficko-Přírodovědecké Fakulty Slezské Univerzity v Opavě. Praca zbiorowa zawiera referaty polskich i czeskich autorów, przeważnie lingwistów, sięgające od wczesnego średniowiecza po XX w. Wartość legend o św. Wojciechu jako źródła historycznego ocenił J. BAKALA, przy czym podkreślił potrzebę koniecznej weryfikacji danych legendarnych. Starał się również określić wzajemny stosunek Przemyślidów i Sławnikowców. Okresu średniowiecza i wczesnej epoki nowożytnej dotyczą artykuły bohemistów, M. KOPECKIEGO i V. VIKTORY. M. Kopecký zwraca uwagę na trzy momenty w życiu Wojciecha: opuszczenie przezeń Pragi, jego reakcję na wymordowanie Sławnikowców oraz powrót z obczyzny. V. Viktora opisał ujęcie postaci św. Wojciecha w legendach średniowiecznych. V. ŠAUR zwrócił uwagę na możliwy wpływ kultu św. Wojciecha na pierwszą legendę starosłowiańską o św. WACŁAWIE. L. PAVERA przedstawia świętych Wacława i Wojciecha jako owe „dwie złote oliwki”, o których w swojej wróżbie w podaniu KOSMY mówi księżna LIBUSZA. Wyższy poziom prezentuje praca J. KOZINY i M. KOZINOVEJ o liturgicznym kulcie św. Wojciecha, konkretnie: o oficjum mszalnym w Czechach średniowiecznych. Pozostałe referaty czeskich autorów dotyczą epoki nowożytnej. Dwa z nich ukazują wizerunek naszego Świętego w barokowych pieśniach religijnych i kazaniach (J. MALURA, M. HORÁKOVÁ), a kilka dalszych koncentruje się na motywach święto Wojciechowych w czeskiej literaturze pięknej XIX i XX w. (D. VLAŠÍNOVÁ, J. URBANEC, L. MARTÍ-

¹² D. TŘEŠTÍK, J. ŽEMLIČKA (red.), *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, Praha 1998. Kolejnymi autorami byli: CH. LBKE (*Der Aufstand der Elbslaven im Jahr 983 und seine Folgen*, s. 109–121), J. STEINBEL (*Svatý Vojtech a Uhorsko*, s. 122–130), P. SOMMER (*Duchovní svět raně středověké české laické společnosti*, s. 133–166), S. TRAWKOWSKI (*Die Eremiten in Polen am Anfang des 11. Jahrhunderts*, s. 167–179) i T. ŠPIDLÍK (*Těžký zrod středověku*, s. 180–192).

NEK, D. ŠAJTAR, I. KOLÁŘOVÁ). Problemy ikonografii św. Wojciecha w czeskich sztukach plastycznych XIX w. omawia P. ŠOPÁK. W ostatnim tekście J. OLŠOVSKÝ pisze o kościele Św. Wojciecha w Opawie¹³

4. Artykuły w czasopismach

Czasopismo „Dialog Evropa XXI” (1997, nr 1) poświęciło Wojciechowi milenium cały numer. Kilka artykułów opublikowało także czasopismo „Dějiny a současnost”. Artykuł popularyzatorski napisał L. JAN¹⁴. Kolejnymi autorami artykułów poświęconych kultowi św. Wojciecha byli: M. BARTLOVÁ (sztuki plastyczne), P. KRAFL (kult za panowania Luksemburgów) i M. KOPECKÝ (motywy w literaturze staroczeskiej)¹⁵. R. NOVÝ i D. TŘEŠTÍK skupili się na europejskości Wojciecha¹⁶. Okres schyłkowy X w. w Europie Środkowej z akcentem na państwo czeskie w szeregu artykułów omówił J. ŽEMLIČKA¹⁷. Referaty z konferencji poświęconej Sławnikowcom wydało czasopismo „Archeologické rozhledy”. Niektóre z umieszczonych tu artykułów dotyczą postaci Wojciecha¹⁸. Nad sylwetką narodowościową Wojciecha i Sławnikowców zastanawia się J. BAKALA¹⁹. J. FIDLER powtórzył starsze tezy o libickim grodzie Sławnikowców i związkach ze św. Wojciechem²⁰. Z. PETRAŇ

¹³ L. PAVERA (red.), *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře a v umění. Sborník z mezinárodní vědecké konference — Postać św. Wojciecha w czeskiej i polskiej literaturze i w sztuce. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej*, Opawa 1999; w tomie znajdują się również artykuły polskich autorów: J. WYROZUMSKI, *Tradycja i legenda św. Wojciecha w Polsce*, s. 15–22; K. PAJZIK, *Studia i prace o św. Wojciechu ogłoszone w Polsce z okazji 1000-lecia jego śmierci*, s. 23–29; T. WCAWOWICZ, *Drzwi gnieźnieńskie. Cztery tajemnice życia św. Wojciecha. Rozważania na temat symboliki „przejścia” i warstw znaczeniowych*, s. 30–45; R. GODULA, *Święty Wojciech w legendzie heraldycznej*, s. 94–103; T. PIERSIAK, *Święty Wojciech w nowej księdze przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich*, s. 119–126; TENŻE, *Święty Wojciech w religijnym piśmiennictwie polskiego baroku*, s. 127–134.

¹⁴ L. JAN, *Příběh sv. Vojtěcha, biskupa a vyhnance, mnicha a mučedníka*, „Dialog Evropa XXI” 8 (1997), nr 1, s. 2–4.

¹⁵ M. BARTLOVÁ, *Tisíc let úcty ke sv. Vojtěchu v památkách českého výtvarného umění*, „Dějiny a současnost” (= ĎaS) 19 (1997), nr 2, s. 38–42; P. KRAFL, *Ke svatovojtěšské účtě v lucemburském období*, „Dialog Evropa XXI” 8 (1997), nr 1, s. 5–6; M. KOPECKÝ, *Oliva zlatá sv. Vojtěch*, w: *tamže*, s. 7–10.

¹⁶ R. NOVÝ, *Svatý Vojtěch, první Evropan*, ĎaS 13 (1991), nr 4, s. 10–15; D. TŘEŠTÍK, *Biskup Vojtěch a vznik střední Evropy*, ĎaS 19 (1997), nr 3, s. 5–12.

¹⁷ J. ŽEMLIČKA, *Přemyslovský stát v politické skladbě raně středověké Evropy*, (Mediaevalia historica Bohemica 2), 1992, s. 29–44; TENŻE, *Das „Reich” des böhmischen Boleslavs und die Krise an der Jahrtausendwende. Zur Charakteristik der frühen Staaten in Mitteleuropa*, „Archeologické rozhledy” (= AR) 48 (1995), s. 267–278; TENŻE, *Expanze, krize a obnova Čech v letech 935–1055. K systémovým proměnám raných států ve střední Evropě*, „Český časopis historický” (= ČČH) 93 (1995), s. 205–222.

¹⁸ AR 47 (1995), s. 181–278.

¹⁹ J. BAKALA, *Etnicita svatého Vojtěcha*, (Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis 3), 1997, s. 20–30.

²⁰ J. FIDLER, *Libice 995 — trestná výprava přemyslovského vojska? Příspěvek ke svatovojtěšskému miléniu*, „Historie a vojenství” 46 (1997), nr 2, s. 3–25.

i P. RADOMĚŘSKÝ omawiają odkryty przez siebie trzeci typ denara św. Wojciecha²¹. J. ZACHOVÁ i D. TŘEŠTÍK wydali tekst *De ammonicione ad presbyteros* z rękopisu biblioteki klasztoru w Heiligenkreutz w Austrii z X/XI w. Rękopis swoją zawartością odpowiada potrzebom działalności misyjnej i kształceniu księży. Ze względu na zawarte tam teksty bohemistyczne i morawskie autorzy uważają za możliwe autorstwo św. Wojciecha. Dołączono czeskie tłumaczenie źródła²². W związku z milenium opublikowano także artykuł o BRUNONIE Z QUERFURTU²³. Osobno został opublikowany tekst legendy o św. Wojciechu Brunona z Querfurtu *Nascitur purpureus flos* z tłumaczeniem na czeski, dokonany przez Marię KYRALOVÁ²⁴.

5. Podsumowanie

Jak wynika z powyższego przeglądu, postać św. Wojciecha i tematyka z nim związana wśród czeskich historyków cieszyła się znacznym zainteresowaniem. Uwagę poświęcali jej naukowcy indywidualnie, jak również instytucje, które organizowały konferencje i wystawy oraz przygotowały i opublikowały monotematyczne prace zbiorowe. Św. Wojciech ukazuje się jako znacząca postać czeskiej i (średnio) europejskiej historii X w., niby „pierwszy Europejczyk”. Rozprawy i artykuły opublikowane w ostatnim dziesięcioleciu podzielić można na kilka grup: biogramy Świętego (przeważnie o charakterze popularyzatorskim), artykuły wpisujące osobę św. Wojciecha w kontekst środkowoeuropejski, prace poświęcone Sławnikowicom, następnie szerokie spektrum artykułów o kulcie i ikonografii Świętego. Osobną grupę stanowią prace o legendach św. Wojciecha oraz jego przedstawieniach w literaturze, przede wszystkim w literaturze pięknej.

WYBIÓRCZA BIBLIOGRAFIA CZESKIEJ LITERATURY HISTORYCZNEJ O TEMATYCE ZWIĄZANEJ Z ŚW. WOJCIECHEM ZA LATA 1990–2000

1. Bibliografie

KADLEC J. (red.), *Bohemia sancta. Životopisy českých světců a přátel Božích*, Praha 1990², s. 106–112.

²¹ Z. PETRÁŇ, P. RADOMĚŘSKÝ, *Nový neznámý typ denáru biskupa sv. Vojtěcha*, (Numismatické listy 52), 1997, s. 136–138.

²² J. ZACHOVÁ, D. TŘEŠTÍK, *Adhortace „De ammonicione ad presbyteros” a biskup Vojtěch*, ČČH 99 (2001), s. 279–293.

²³ D. ŘEZANINA, *Svatý Bruno Querfurtský, druhý apoštol Pobaltí. K miléniu sv. Vojtěcha*, „Vlastivědný sborník Podřipsko” (1997), nr 7, s. 62–68.

²⁴ BRUNO Z QUERFURTU, *Život svatého Vojtěcha. Legenda „Nascitur purpureus flos”*, Praha 1996.

2. Edycje źródeł i ich tłumaczenia

BRUNO Z QUERFURTU, *Život svatého Vojtěcha. Legenda „Nascitur purpureus flos”*, Praha 1996.

ZACHOVÁ Jana, TŘEŠTÍK Dušan, *Adhortace „De ammonicione ad presbyteros” a biskup Vojtěch*, „Český časopis historický” 99 (2001), s. 279–293.

3. Dzieła syntetyczne, słowniki, podręczniki

BLÁHOVÁ Marie, FROLÍK Jan, PROFANTOVÁ Nad'a, *Velké dějiny země koruny české*, t. I, Praha–Litomyšl 1999.

BUBEN Milan M., *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*, Praha 2000.

KADLEC Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin*, t. I, Praha 1991.

KETTNER Jiří, *Dějiny pražské arcidiecéze v datech*, Praha 1993.

Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918, Prachatice 1992.

4. Monografie

DVORNÍK František, *Svatý Vojtěch, druhý pražský biskup*, Olomouc 1997.

NECHUTOVÁ Jana, *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*, Praha 2000.

PIŤHA Petr, *Čechy a jejich svatí*, Praha 1999.

SEKYRKA Tomáš, BOLOŇSKÝ Stanislav, JANŽURA Petr, *Sv. Vojtěch. Život a smrt mučedníka*, Kostelní Vydří 1997.

ŠOLLE Miloš, *Od úsvitu křesťanství k sv. Vojtěchu*, Praha 1996.

VLČEK Emanuel, *Jak zemřeli. Významné osobnosti českých dějin z pohledu antropologie*, Praha 1993.

VLČEK Emanuel, *Osudy českých patronů*, Praha 1995.

5. Prace zbiorowe

BARTLOVÁ M. (red.), *Svatý Vojtěch. Tisíc let svatovojtěžské tradice v Čechách*, Praha 1997.

PAVERA L. (red.), *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře a v umění. Sborník z mezinárodní vědecké konference — Postać św. Wojciecha w czeskiej i polskiej literaturze i w sztuce. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej*, Opava 1999.

POLC J.V. (red.), *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, Praha 1997.

TŘEŠTÍK D., ŽEMLIČKA J. (red.), *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, Praha 1998.

6. Rozprawy i artykuły

6.1. Biogramy

JAN Libor, *Příběh sv. Vojtěcha, biskupa a vyhnance, mnicha a mučedníka*, „Dialog Evropa XXI” 8 (1997), nr 1, s. 2–4.

ROYT Jan, *Legendární podání o životě a působení svatého Vojtěcha*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let svatovojtěžské tradice v Čechách*, s. 11–15.

TUREK Rudolf, *Svatý Vojtěch*, w: *Bohemia sancta*, s. 85–112.

6.2. Św. Wojciech i Europa Środkowa

- NOVÝ Rostislav, *Svatý Vojtěch, první Evropan*, „Dějiny a současnost“ 13 (1991), nr 4, s. 10–15.
- TŘEŠTÍK Dušan, *Biskup Vojtěch a vznik střední Evropy*, „Dějiny a současnost“ 19 (1997), nr 3, s. 5–12.
- TŘEŠTÍK Dušan, *Sv. Vojtěch a formování střední Evropy*, w: *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, s. 81–108.
- ŽEMLIČKA Josef, *Přemyslovci – Piastovci – Slavníkovci*, w: *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, s. 37–48.

6.3. Św. Wojciech i Sławnikowicze

- BAKALA Jaroslav, *Etnicita svatého Vojtěcha*, (Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis 3) 1997, s. 20–30.
- FIDLER Jiří, *Libice 995 — trestná výprava přemyslovského vojska? Příspěvek ke svatovojtěšskému miléniu*, „Historie a vojenství“ 46 (1997), nr 2, s. 3–25.
- SLÁMA Jiří, *Slavníkovci*, w: *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, s. 17–36.
- SLÁMA Jiří, *Svatý Vojtěch a slavníkovská Libice*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 16–39.
- SLÁMA Jiří, *Slavníkovci — významná či okrajová záležitost českých dějin 10. století?*, „Archeologické rozhledy“ 47 (1995), s. 182–224.

6.4. Kult św. Wojciecha

- BARTLOVÁ Milena, *Umělecké památky tisíce let svatovojtěšské úcty v Čechách*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 68–71.
- BARTLOVÁ Milena, *Tisíc let úcty ke sv. Vojtěchu v památkách českého výtvarného umění*, „Dějiny a současnost“ 19 (1997), nr 2, s. 38–42.
- BOHÁČ Zdeněk, *Svatovojtěšská patrocina v českých zemích*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 76–86.
- FAJT Jiří, ROYT Jan, *Sv. Vojtěch ve vrcholném a pozdním středověku*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 37–39.
- KADLEC Jaroslav, *Svatovojtěšská úcta v českých zemích*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 42–74.
- KOZINA Jiří, KOZINOVÁ Markéta, *Svatovojtěšské mešní officium na území středověkých Čech*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 78–93.
- KRAFL Pavel, *Ke svatovojtěšské úctě v lucemburském období*, „Dialog Evropa XXI“ 8 (1997), nr 1, s. 5–6.
- OLŠOVSKÝ Jaromír, *Kostel sv. Vojtěcha na Dolním náměstí v Opavě a svatovojtěšská tradice tohoto místa*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 176–180.
- POLC Jaroslav V., *Svatovojtěšské oslavy v roce 1947*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 197–223.
- ROYT Jan, *Památky náboženské úcty ke sv. Vojtěchu v Polsku, Maďarsku a Čechách*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 16–18.

ROYT Jan, *Hrob sv. Vojtěcha v pražské katedrále*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 26.

STEHLÍKOVÁ Dana, *Svatovojtěšská úcta v památkách uměleckého řemesla*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 20–25.

VIDMANOVÁ Anežka, *Hus a svatý Vojtěch*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 107–112.

6.5. Ikonografia

BARTLOVÁ Milena, *Zpodobení sv. Vojtěcha ve starším středověku*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 27–31.

HLADÍK Tomáš, *Sv. Vojtěch v českém barokním sochařství*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 47–59.

HLAVÁČKOVÁ Hana J., *Sv. Vojtěch ve středověkých iluminovaných rukopisech*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 32–36.

PREISS Pavel, *Svatovojtěšská ikonografie v českém barokním malířství*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 40–46.

ROYT Jan, *Renesanční a barokní ikonografie sv. Vojtěcha*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 114–129.

ŠOPÁK Pavel, *Proměny ikonografie sv. Vojtěcha v českém výtvarném umění 19. století*, w: *Sv. Vojtěch v české a poslé literatuře*, s. 147–154.

VLNAS Vít, *Sv. Vojtěch v českém malířství a sochařství 19. a 20. století*, w: *Svatý Vojtěch. Tisíc let*, s. 60–67.

6.6. Numizmatyka, sfragistyka

HÁSKOVÁ Jarmila, *K úloze biskupa Vojtěcha ve slavníkovském mincování*, w: *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, s. 49–54.

HÁSKOVÁ Jarmila, *Slavníkovci v historické výpovědi svých mincí*, „Archeologické rozhledy” 47 (1995), s. 225–230.

PETRAŇ Zdeněk, *Mince biskupa Vojtěcha*, w: *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa*, s. 55–77.

PETRAŇ Zdeněk, RADOMĚŘSKÝ Pavel, *Nový neznámý typ denáru biskupa sv. Vojtěcha*, „Numismatické listy” 52 (1997), s. 136–138.

STEHLÍKOVÁ Dana, *Středověké pečeti se sv. Vojtěchem ve střední Evropě*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 131–139.

6.7. Legendy

BAKALA Jaroslav, *Realita údajů z nejstarších svatovojtěšských legend*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 6–14.

RYNEŠ Václav, *Legenda o zázračné bilokaci sv. Vojtěcha*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 88–105.

ŘEZANINA Dušan, *Svatý Bruno Querfurtský, druhý apoštol Pobaltí (K miléniu sv. Vojtěcha)*, „Vlastivědný sborník Podřipsko” 1997, nr 7, s. 62–68.

ŠAUR Vladimír, *Možný odraz svatovojtěšského kultu v první staroslověnské václavské legendě*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 60–67.

VIKTORA Viktor, *K hagiografickému kontextu vojtěšských legend*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 54–59.

6.8. Św. Wojciech w kronikach, pieśniach religijnych i kazaniach

HORÁKOVÁ Michaela, *K obrazu sv. Vojtěcha v barokních kázáních*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 110–118.

KOPECKÝ Milan, *Oliva zlatá sv. Vojtěch*, „Dialog Evropa XXI” 8 (1997), nr 1, s. 7–10.

KOPECKÝ Milan, *K některým motivům svatovojtěšské literatury*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 46–53.

MALURA Jan, *Obraz svatého Vojtěcha v české duchovní písni doby baroka*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 104–109.

PAVERA Libor, *Dvě zlaté olivy v Kosmově Kronice české*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 68–77.

6.9. Św. Wojciechem we współczesnej literaturze pięknej

KOLÁŘOVÁ Ivana, *Prostředky subjektivizace v Krnerově románě „Smrt svatého Vojtěcha”*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 167–175.

MARTINEK Libor, *Sv. Vojtěch u Jaroslava Durycha*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 155–161.

ŠAJTAR Drahomír, *Svatý Vojtěch Jana Zahradníčka*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 162–166.

URBANEC Jiří, *Svatovojtěšské motivy v české literatuře na přelomu století*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 142–146.

VLAŠINOVÁ Drahomíra, *Čeští světci v díle Jaroslava Vrchlického*, w: *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře*, s. 135–141.

6.10. Relikwie św. Wojciecha

KOSTÍLKOVÁ Marie, *Oltářní tumba v kapli sv. Vojtěcha, nález ostatků sv. Vojtěcha roku 1880 a jejich další osudy*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 141–166.

POLC Jaroslav V., *Le reliquie di sant' Adealberto, vescovo di Praga*, w: TENŽE (red.), *Česká církev v dějinách*, Praha 1999, s. 15–27.

VLČEK Emanuel, *Porovnání pozůstatků připisovaných sv. Vojtěchovi z Prahy a sv. Adalbertovi z Cáh*, w: *Svatý Vojtěch. Sborník k miléniu*, s. 168–194.